

*

Božić je te godine došao tiho i nesmotreno kao neki lopov. Svijetla su svijetlila dugo i velebno da ga najave, ali ljudi su te godine iščezli kao sjene i činilo ih se da ih nikada nije ni bilo, pa ni ta svijetla nisu imala kome da svijetle. I kao što to biva, kroz Božić, kroz sva ta svijetla i užitke, uvijek se nekako suptilno i nepozvano provuče nostalgija. Ta čista i neobrazložena tuga, tek da te podsjeti da su ta svijetla, i hrana, i borovi, samo tek neki eufemizam realnosti, a stvarnost je jedina da će oni, kako su došli, tako i nestati ostavljajući za sobom sveopći mrak. Utjeha, tek je činjenica da će se sve dogodine opet osvijetlit, ali te je 2020. godine i ta utjeha bivala nedostižnom i predalekom, a na mahove i nestvarnom.

Grad je te godine za mene bio bolnica. Ulice, iako znatno praznije no prije, meni su se doimale užima. Stare, brutalističke zgrade izgledale su kao da će poljubit jedna drugu. I baš se sve činilo kao da me želi sprešati u kakvu kocku neprerađenog metala. Stan mi je bio krletka, a sve izvan bila je promrzla besmisao. I utjehe nije bilo.

Ipak, jedno subotnje jutro, Bog kao da je začuo moj krik. Sljeme je zabijelio snijeg. Taj je dašak bjeline izvrnuo ustajalu prirodu, podarujući joj novo svijetlo, a u meni je probudio onaj zaboravljeni zov za životom. Napokon, imao sam neki razlog pod kojim bi svojoj ustaljenosti poklonio novitet. Objašnjenje da napustim grad, izvor svih duševnih nemira, i vratim se prirodi – jedinoj utjehi. Dodirnem, oćutim tu bjelinu, da mi svjež i zrak pronikne do svake stanice i reče joj: „Budi se!“

Najljepše bi u tu idilu, ipak, bilo povesti nekog kog najviše volim, ali ona je bila predaleko, i te je godine bilo zabranjeno da je ljubim.

Zvao sam, stoga, nešto najbliže i najsličnije starom, vjernom prijatelju, što sam tada imao. Štrba je bio lik, ponešto mlađi od mene, ali ni blizu iracionalan i nezreo kao što bi se prepisalo njegovim godinama. Uvijek je bio sređen i usklađen do zadnjeg detalja, i, doista, nikad ga kroz sve te godine nisam vidio da bi nosio trenirku, ili pak da oko vrata ne bi imao markiranu torbicu u kojoj nikad nije mogao pronaći upaljač. Bio je znatno niži i to je kompenzirao parfemom. Na prvu, zbilja, pomislili bi da je on neki klasični gaser, ali izntura je bio puno više od toga. Filozof i mislilac, istovremeno najvještiji bjegunac vlastitih emocija kojeg sam poznavao. Iako je govorio mnogo, katkad i više no što treba, rijetki su bili trenuci da bi riječima ostavio uvid u svoje nutarnje stanje. Za to je ipak morao biti idealan trenutak, večer ili noć, dobar i vješt slušaoc, ali prije svega njegova intrinzična želja da progovori. Te sam zime ipak bolje poznavao njegove more, ovaj put samo zato što su imale jedno – ime i prezime. Stoga, bio sam i svjestan da bi nam obojci trebao bijeg, njemu od ljubavi, meni od života.

I, zaista, te smo večeri upalili moj stari audi, stariji i od mene, i uputili se ponad grada ne bi li pronašli nešto – iako ni sami nismo znali što tražimo.

Do početka uspona, u autu je već bilo dovoljno toplo, štoviše i vruće, baš kako volim. Vani se već lagano nazirao snijeg, najprije u omanjim hrpama, na lišću i blatu kraj ceste, a zatim se je, nenadano, počeo otvarati portal u neki novi svijet. Uz cestu je bila istinska, nevina i čista bijelina, koja se uzdizala uz debla drveća, sve do njihovih grana koje su se savijale ponad ceste i začas nas je cijele okružilo: svjež i, netaknuti snijeg. Štrba je snimao da zaustavi vrijeme, a ja sam vozeći upijao svu tu ljepotu u svoju dušu. Uskoro smo došli do onog mjesta, gdje na lijevoj strani nestaje drveće i pojavljuje se panorama. Zastali smo kratko uz cestu da promotrimo pogled koji seže gotovo do bezdana. Velika crnina, nad njom pokoji oblak, i milijun svijetala u njoj, tek da dokažu životnost te mase. Ipak, grad je izgledao tako sabijeno, skućeno i malo, a mi

smo bili ponad njega u sveopćoj miline prirode. Zrak je bio hladniji no dolje, ali nije bio onaj ustajali, umorni, kojemu je jedina svrha da te promrzne, već pravi svjež, hladni zrak dopirao je do najzadnijeg djelića našeg organizma i budio ga.

Nastavili smo dalje prema vrhu. Štrba je već zašao u svoju nutrinu i progovorio o njoj, a ja sam lagano vozio, upijajući okolinu kao i njegove riječi. Njegov mi se problem, tad, ipak činio, ako ne manjim, u najmanju ruku konkretnijim i rješljivijim od moga.

Došli smo konačno do vrha. Parkirali smo se pored par hladnih autiju koji su bili jedini znak postojanja života. Drveni restorani izgledali su gotovo napušteno, kao da čekaju onog koji će prvi razbiti staklo, a potom će uslijediti sveopće uništenje. Po putu bila je tanka linija snijega, tek da prekrije tlakovce. Zapalili smo cigaru i započeli taj kratki, ali strmi uspon, mjestimično i sklizak pošto smo obojica bili u tenisicama. Štrba je ponovo slikao pogled. Pogled na drugu stranu bio je nekako prazniji i čišći, i zaista bilo je teško reći koji od pogleda mi je bio lijepši. Krenuli smo prema skijalištu i lagano se pod nogama čisti snijeg počeo mijenjati umjetnim. U tom trenutku počila je dopirati glazba. Okrenuo sam se prema šumi i vidio... Nešto naljepše što sam vidio nakon dugo vremena. Kućica. Prava pravcata adventska kućica. Usred šume, sama, drvena i bijela stapala se sa snijegom. Kućica sa pravim kuhanim vinom i kobasicama, s nekoliko stolova oko kojih su bili okupljeni ljudi, pravi ljudi, i jedan zvučnik sa strane koji je puštao Božićne pjesme. Smijao sam se ja često, ali bio je ovo prvi puta nakon dugo vremena da se nasmijala i moja duša. Nisu trebali pogledi, nisu trebale riječi, znalo se je odmah da idemo. Uzeli smo dva crna kuhana vina i stali za jedan od stolova. Bili smo zamoljeni da ne slikamo, ali to više nije bilo ni važno. Zapalili smo ponovo po cigaru, a kad se vino malo ohladilo uzeo sam poveći gutljaj. Bilo je to najfinije kuhano vino što sam ga ikad probao, a vjerojatno i što ću ga ikad probati. Osim cimeta i naranče, u njemu je bilo nekoliko kapi istinskog života. Štrba je promijenio temu, meni više nije bilo hladno za promočenu nogu. I smijali smo se, onako – istinski! Uzeli smo još po jedno, samo da nam taj moment duže potraje. Napokon sam shvatio:

Pošli smo na Sljeme neznajući što tražimo, a ono što smo tražili našlo je nas, nesvjesno da mi uopće postojimo.

I vratili smo se ponovo na Sljeme, i drugi, i treći, i peti puta. Ali kućice više nije bilo. Zaista, da sam te večeri bio sam, teško bih i danas vjerovao u njezinu postojanost jer bi mi se sve doimalo kao neka daleka fikcija ili neki, prilično opipljivi san.

Te smo godine Štrba i ja dočekali Božić skupa, jer i ponoćka je bila ranije. Popili smo pivu na ulaznim vratima u haustor moje zgrade, zapalili po cigaru, a zatim si, kad je otkucalo ponoć, hladnim i smrznutim rukama čestitali Božić. Nakon toga vratili smo se kući – svaki svome nemiru.

Luka Premer